

Klein Heiligland 58

Het Oude Weeshuis

Hoewel de gevel nog niet zo oud is, was hier in de 17de eeuw al een weeshuis. Voor die tijd werden Doopsgezinde weeskinderen in beginsel geplaatst in pleeggezinnen. Daarover was men echter toch niet zo tevreden. Men vond dat de kinderen niet altijd de juiste opvoeding meekregen. De Doopsgezinde Vlaamse Gemeente in Haarlem is daarom als eerste geloofsgemeenschap overgegaan tot het stichten van een eigen doopsgezind weeshuis om de verzorging van hun wezen zelf te gaan doen. Andere geloofsgemeenschappen volgden later dit voorbeeld, zij het dat er dan niet alleen wezen, maar ook bejaarden in één huis werden opgevangen.

De stichting van het weeshuis gebeurde in 1634. Het weeshuis werd gevestigd aan het Klein Heiligland 58. De oprichting was een gezamenlijk initiatief van de diaconie en enkele rijke gemeenteleden.

Het gebouw zou bijna 250 jaar dienst doen en werd herhaaldelijk verbouwd, tot het in de 19de eeuw niet meer kon voldoen aan de eisen van die tijd. Om goed verder te kunnen gaan werd van 1872–1874 een nieuw en veel groter weeshuis gebouwd aan de Kleine Houtweg, het tegenwoordige Cultureel Centrum Hart.

Met het nieuwe weeshuis aan de Kleine Houtweg werd het weeshuis aan het Klein Heiligland "*Het Oude Weeshuis der Doopsgezinden*". Dit komt uitdrukking op de naamsteen in de gevel boven de toegangsdeur van het latere kruidenierswinkeltje. De steen is niet gekleurd, met uitzondering van de letters. Oorspronkelijk kwam de steen uit de gevel van het achterhuis, maar werd bij een verbouwing in 1845 in de voorgevel geplaatst.

De Doopsgezinde wezen die hier werden opgenomen werd geleerd dat ze dankbaar en nederig moesten zijn richting de mensen die hen verzorgden of van gaven voorzagen. Bovendien dienden ze degelijk, maar wel zeer sober gekleed te gaan. Je moest kunnen zien dat ze wees waren en niet meer voorstelden dan de "gewone" mens. Dat er standsverschil was, mochten de wezen vooral niet vergeten

Het naast het weeshuis aan de linkerkant gelegen "*Doopsgezinde Blokshofje*" werd lange tijd beheerd door de binnenvader van het Oude Weeshuis dat toen verenigd was met de Friese en Hoogduitse gemeente "*De Blok*". De toegangsdeur naar het hofje is op nummer 60 en is in feite onderdeel van de gevel van het weeshuis. In 1657 kochten de regenten van het weeshuis de zes huisjes van het hofje. In één van de huisjes werd later een schooltje ingericht. De woningen van het Blokshofje waren met recht "cameren". Zoals éénkamerwoningen toen heetten. In die tijd was dat toch best luxe in combinatie met de preuven die de hofdames kregen zoals boter, turf en soms aardappelen.

Bron : -Stichting Weeshuis der Doopsgezinden
-Noord Hollands Archief
-Jaarboek 1991 Historische Vereniging Haarlem